

Schriftlezing: Lucas 1:26-56

Tekst: Matteüs 1:18-25

Ps. 85:1,2

Gez. 77:1,2,3,4,5

Gez. 47:1,2,3,6

Gez. 179b

Ps. 46:1,2,3,4

Gehouden te: Baflo, 18-12-11, (14.30 u.)

Thema: Jozef en Jezus

Kindermoment:

- Even herinneren aan de korte preek van zondagmorgen bij het avondmaal. Toen ging het over het vaandel van de Messias, dat op een hoge plaats opgericht zal worden. Zichtbaar voor alle volken. Ik noemde dat de grote **M** van Messias. Je ziet zoiets al van verre staan. 'Hier moet je zijn', zegt zo'n reclamezuil.

- Vanmiddag gaat het over de grote **J**. De J van Jezus. Maar ook de J van Jozef. Wie was Jozef? Welke plaats geeft God aan Jozef bij de geboorte van Jezus en daarna? Was Jozef de papa van het kindje Jezus?

- Matteüs vertelt daarover op de eerste bladzij van zijn evangelieboek. Daar gaat het vanmiddag over in de preek.

Het gaat over **Jozef en Jezus**. Dat heb ik als thema boven de preek gezet.

Uit het Kerstalfabet – dat in het kerstfeest van volgende week maandag ook voorgelezen wordt en waarvoor de kinderen al aan het oefenen zijn – haal ik aan wat er bij de letter **J** staat.

"J is Jozef uit Davids geslacht

Hij mocht zorgen voor Jezus. God gaf hem kracht."

Daar heb je heel in het kort waar het in de preek over gaat.

Straks, verderop in de preek komt er nog een letter. Ik zeg niet welke dat is.

Luister maar.

Gemeente van onze Heer Jezus Christus, broeders en zusters, jongens en meisjes,

1. Papa en mama

Was Jozef de papa van Jezus?

Elk kind op aarde heeft een vader en een moeder. Gelukkig kennen de meeste kinderen hun papa en mama en houden ze van hen. En papa en mama houden van jou en zorgen goed voor je.

Soms heeft een kind alleen een papa of een mama. Dat is heel verdrietig, als je papa of mama er niet meer is. Gestorven of soms weggegaan. Soms zijn mensen lang aan het zoeken naar hun vader of moeder. Tv-programma's als 'Spoorloos' laten dat zien.

God wil het liefst dat elk kind gewoon een vader en een moeder heeft en dat kinderen in een hecht gezin opgroeien. Dat is onvervangbaar, zo blijkt steeds weer. Juist als één van beiden ontbreekt.

Daarmee wordt niet gezegd, dat het in onvolledige gezinnen per definitie fout gaat. Integendeel. Alleenstaande moeders en vaders verdienen veel bewondering en veel steun van anderen. Zeker geen meewarige of veroordelende blikken.

Hoe is dat met het kind Jezus geweest? Was Jozef zijn papa?

We geloven, dat hij de Zoon van God is. God is zijn Vader. Maar moest hij het op aarde zonder vader doen? Kwam hij terecht bij een alleenstaande moeder?

Hoe past Jezus in de lijn van vaders en zonen, die Matteüs heeft getrokken in h. 1:1-17? Van Abraham tot op Jozef, de man van Maria.

Dan doorbreekt hij het vaste ritme van. Ik wees u daar vorige week zondag al op.

"Jakob verwekte Jozef, de man van Maria. Bij haar werd Jezus verwekt, die Christus genoemd wordt."

Hoe zit dat?

Nu, dat gaat Matteüs in onze tekst vertellen. "Van die Jezus Christus was de geboorte, de afkomst, als volgt."

Wat volgt er dan? Geen bevallingsverhaal. Matteüs vertelt over Jozef en de plaats God hem aanwijst bij de geboorte van Jezus. God kiest Jozef uit om op aarde de vader te zijn van Maria's kind. Een geweldige opdracht is dat voor deze zoon van David.

2. Man van Maria.

Waren Jozef en Maria nu wel of niet getrouwd, toen Maria haar zoon verwachtte? We lezen, dat Maria uitgehuwelijkt was aan Jozef. Ondertrouwd, zeggen wij. Tegelijk wordt Jozef 'de man van Maria' genoemd. En de engel noemt in Jozefs droom Maria "uw vrouw". Hoe zit dat nu: zijn ze getrouwd of nog niet?

Jozef en Maria zijn voor de wet van God man en vrouw. Juridisch is hun huwelijk gesloten. Het huwelijkscontract is opgemaakt. Dat doen de beide families. Maar ze wonen nog niet samen in één huis. Ze brengen hun huwelijk nog niet in praktijk. Ze slapen nog niet bij elkaar.

Ze wilden als gelovige jonge mensen leven naar de geboden van God, rond hun huwelijk. Dus geen seks voor het huwelijk. Een goed voorbeeld voor ons en onze jongeren.

Zo zijn Jozef en Maria wettig man en vrouw, wanneer Maria haar kind in haar schoot ontvangt van God de Heilige Geest. Dat is voor Jozef onverwacht. Zij hebben niet vooruitgegrepen op het huwelijk. Ook is er geen sprake van overspel bij Maria. Er is iets heel anders aan de hand. Matteüs vertelt:

"Toen zijn moeder Maria al was uitgehuwelijkt aan Jozef maar nog niet bij hem woonde, bleek ze zwanger te zijn door de heilige Geest." (vs. 18)

Maria bleek niet zomaar zwanger te zijn. Dat zou een reden tot kwade vermoedens zou kunnen zijn. Nee, de mensen in Maria's omgeving constateerden, dat God de Heilige Geest zelf de zwangerschap van Maria had laten beginnen. Hoe dan?

Maria zal Jozef hebben verteld van de verschijning van Gabriël en van zijn boodschap aan haar. Zo gaat dat immers bij mensen die van elkaar houden. Je deelt zulke dingen met elkaar.

Verder, waarom zou Jozef een vermoeden van overspel bij Maria hebben gehad? Direct na de boodschap van Gabriël is Maria vertrokken naar haar familie: Zacharias en Elisabet. Daar is ze drie maanden geweest. Zij kunnen getuigen van haar reine levenswandel.

Bovendien liet de Heilige Geest het kind in Elisabets buik opspringen van vreugde, toen Maria bij haar binnenkwam. En Elisabet profeteerde:

"De meest gezegende ben je van alle vrouwen, en gezegend is de vrucht van je schoot! Wie ben ik dat de moeder van mijn Heer naar mij toe komt?" (Lucas 1:42,43)

God maakt dus ook aan Elisabet en Zacharias duidelijk, dat Maria zwanger is uit de Heilige Geest. En in het huis van de oude priester en zijn vrouw worden lofzangen geboren. Onder de adem van de Geest. Men leert daar de profetieën verstaan. Er is dus geen reden voor wantrouwen, ook niet bij Jozef. Rechtschapen, vrome mensen in Maria's omgeving merken op dat haar zwangerschap bijzonder is. Uit de Heilige Geest.

Dat is dan ook de reden, waarom Jozef zich gaan bezinnen op zijn huwelijk met Maria. Het is geen wantrouwen, maar schroom. Hij overweegt bij zichzelf wat zijn plaats nu is tegenover Maria en haar kind. Wat zijn plaats is tegenover God, die Maria's moederschoot in dienst heeft genomen voor de geboorte van zijn eigen Zoon.

3. Rechtschapen mens

Jozef is een rechtschapen mens. Dat wil zeggen, hij probeert de wil van de Heer te verstaan in deze situatie. 'Wat vraagt God van mij? Moet ik nu terugtreden ten gunste van de Heilige Geest? Moet ik Maria vrijgeven voor wat God in haar aan het doen is?'

Jozef wil haar niet in opspraak brengen. Hij wil in stilte van haar scheiden. Hij wil er geen publieke zaak van maken, zoals was voorgeschreven. Bij het geven van een scheidbrief behoorden getuigen aanwezig te zijn. Net als bij een huwelijksluiting. Jozef wil zo Maria's naam beschermen en haar niet aan de kaak stellen als een overspelige vrouw. Hij wil juist haar zwangerschap uit de Geest eerbiedigen en zelf terugtreden ten gunste van God. Haar kind is immers niet zijn kind, maar Gods Kind, de Zoon van God.

Maar dan reageert God direct.

"Toen hij dit overwoog, verscheen hem in een droom een engel van de Heer. De engel zei: 'Jozef, zoon van David, wees niet bang je vrouw Maria bij je te nemen, want het kind dat ze draagt is verwekt door de heilige Geest.'" (vs. 20)

God kent de overwegingen van Jozef. Hij hoort zijn gebed en geeft antwoord door middel van een boodschapper uit de hemel.

Wat doet die engel? Stelt hij hem gerust: "Jozef, wees maar niet bang. Maria heeft geen overspel gepleegd?" Nee, dat zegt de engel niet. Hij komt niet met een geruststelling, maar met een opdracht.

De Heer neemt Jozefs schroom tegenover het heilige weg. Hij zegt: "Jozef, neem Maria bij je. Zij is immers jouw vrouw." Dat moet voor Jozef al bemoedigend klinken.

God gaat Jozefs huwelijk niet ontwrichten, omdat Hij Maria als moeder van Jezus in dienst genomen heeft. God is immers de Heilige. En de Geest is de Heilige Geest. Daar legt de engel in zijn woorden de nadruk op.

God neemt als de Heilige zijn eigen instelling serieus. Ook de instelling van het huwelijk. Hij neemt dit huwelijk van Jozef en Maria in dienst. Zijn Zoon Jezus moet geen kind van een ongehuwde moeder zijn. Maar van een echte moeder, in een gezin, zoals God dat zelf heeft bedoeld.

In dat huwelijk met Maria is Jozef op zijn plaats. In dat huwelijk is er voor Jozef, als de man van Maria werk aan de winkel. Want binnen dit huwelijk moet Jezus Christus geboren worden. Dat wil God. Dat is zijn welbehagen.

4. Zoon van David

Jozef krijgt dus van God de opdracht om Maria's kind niet te ontlopen, maar het te aanvaarden als zijn eigen kind. Hij mag het binnendragen in zijn eigen huwelijk. Hij mag het op die manier ook binnendragen in het huis van David.

Het is opvallend, dat de engel Jozef aanspreekt met zijn eigen naam, maar ook met de naam van zijn voorvader David.

"Jozef, zoon van David, wees niet bang je vrouw Maria bij je te nemen,..."

Jozef is zoon van David in rechte lijn. Matteüs heeft die lijn getrokken in het voorgaande.

Maar het is uit die geschiedenis van Abrahams nageslacht en Davids huis volstrekt duidelijk geworden, dat David zelf de beloofde Verlosser niet zal kunnen voortbrengen. David is echt uitgeteld. Zoals het hele volk Israël uitgeteld is en nog ligt onder het oordeel van de wegvoering naar Babel en de verstrooiing onder de volken.

Toch blijft God trouw aan zijn beloften aan Abraham en aan David. Daarom draagt Hij zelf de beloofde Zoon binnen in het huis en het geslacht van Abraham. Hij schenkt in Jezus Christus een nieuwe wording. Hij schenkt aan David en zijn volk en huis de Verlosser. En Davids zoon Jozef krijgt van God de opdracht om aan Maria's kind de naam Jezus te geven.

De engel zegt:

"Ze zal een zoon baren. Geef hem de naam Jezus, want hij zal zijn volk bevrijden van hun zonden." (vs. 21)

Maria ontving van Gabriël dezelfde opdracht: "Je zult het kind Jezus noemen." De beide opdrachten stemmen dus met elkaar overeen. Maria en Jozef staan er samen voor. Maar de vader heeft de taak om de officiële naam te noemen en te laten registreren.

Vader noemt de naam van zijn Zoon. God kiest zelf die naam uit. Maar de man, die God kiest om op aarde vader van dit kind te zijn, moet die naam aan hem geven en hem daarmee erkennen als zijn zoon.

De engel zegt erbij waarom Maria's kind de naam Jezus moet krijgen.

"Want Hij is het die zijn volk zal redden van hun zonden."

'Zijn volk'. Dit kind Jezus heeft dus bij voorbaat al een volk. Het volk is van hem, omdat hij de Gezalfde is in het huis van David. Zijn eigen volk, gaat hij redden van hun zonden. Dat is zijn werkprogramma. God legt het bij voorbaat vast in zijn naam: Jezus.

Het volk was vastgelopen in de zonde en in het oordeel. Niemand kon het daaruit redden. Geen mens, geen koning. Dat gaat God nu zelf doen. Dat gaat deze Jezus doen.

Dat was de belofte van God. Daar heeft de Heer al over gesproken door de profeten. Hijzelf zou een priesterlijke Redder binnendragen in het huis van David. Een priesterlijke Jezus, door God zelf verwekt. Door God zelf als 'Telg' aangewezen en ingeplant in Davids huis en tronk.

Denk hier vooral aan wat Zacharia heeft geprofeteerd over de hogepriester Jozua / Jezus, de zoon van Josadak, Zacharia 3 en 6. Aan deze Jezus wordt verbonden de belofte van bevrijding door koning 'Telg'. Door een gekroonde Jezus. Als teken daarvan moest de kroon (of tulband) worden opgehangen in de tempel (Zach. 6:9-15).

Van deze 'Telg' zegt de Heer, dat Hij zelf hem zeker zal doen komen. God zegt daar tot twee keer toe 'Amen' op. "En," zegt de Heer, "in één enkele dag zal ik dit land reinigen van alle schuld." (Zach. 3:9).

Deze dingen hebben Jozef en Maria als rechtschapen mensen in de Schriften gelezen. Net als Zacharias en Elisabet. Net als de eerste lezers van Matteüs' boek. Zij kwamen in de profetieën van Zacharia de naam Jezus tegen. En toen de engel deze naam gebruikte en God zelf aangaf, dat de zoon van Maria het is die zijn volk komt redden van hun zonden, toen gingen de Schriften open. En de belofte aan David ging in vervulling.

Want de profetie van Zacharia was bestemd voor Davids huis in de persoon van Zerubbabel en zijn nakomelingen.

Nee, ze hebben niet alles direct begrepen. God liet de profeten ook tasten naar de zin van hun boodschap. Hij onthult die zin nu zelf in Jezus. Want in hem komt God zelf zijn volk redden van hun zonden. Op één dag.

In Psalm 130 heeft Gods gemeente al gezongen en geprofeteerd:

"Israël, hoop op de HEER! Bij de HEER is genade, bij hem is bevrijding, altijd weer. Hij zal Israël bevrijden uit al zijn zonden." (Ps. 130:7,8)

God zelf is de Verlosser van zijn volk. Daarom is Maria zwanger geworden door de Heilige Geest en zal haar Zoon Jezus heten. Daarom zal Hij genoemd worden:

"Immanuël, wat in onze taal betekent: God met ons."

God zelf gaat de bevrijding uit de macht van de zonde realiseren. In Jezus Christus komt God zelf op aarde wonen, om de schuld van zijn volk te dragen en te betalen en bevrijding te bewerken.

Dat teken had God aan Davids huis al gegeven ten tijde van Jesaja. God gaf die belofte met bijbehoren teken aan een koning, die ongelovig een aangeboden tegenweigert te vragen. Want Achaz rekent niet met God. Jesaja moet zeggen:

"Luister, huis van David. Is het niet genoeg de mensen te tergen? Moet u nu ook mijn God tergen? Daarom zal de Heer zelf u een teken geven: de jonge vrouw is zwanger, zij zal spoedig een zoon baren en hem Immanuël noemen." (Jes. 7:13,14)

Aan de horizon van een dreigende toekomst plaatst God profetisch een teken van hoop. De belofte van een komende Verlosser. Een kind in wie God zelf in het midden van het volk zal komen wonen. Om het land en volk van Immanuël te bevrijden van het oordeel van God.

Een teken voor Davids huis, dat zeven eeuwen meegaat en deels verborgen blijft. Totdat God zelf door zijn engel de vervulling in werking zet.

Want het is de engel, die in Jozefs droom heel de gebeurtenis uitlegt vanuit de Schriften. God komt zelf terug bij zijn Woord.

"Dit alles is gebeurd opdat in vervulling zou gaan wat bij monde van de profeet door de Heer is gezegd: 'De maagd zal zwanger zijn en een zoon baren, en men zal hem de naam Immanuël geven, wat in onze taal betekent: 'God met ons:'" (vs. 22,23)

De Heer laat Jozef weten, dat Zijn beloften in vervulling gaan. Dat de woorden van de profeten uitkomen. God zorgt voor de geboorte van de Verlosser. God is Zelf deze Verlosser. Jezus is het, God zelf onder ons. Hij is 'God met ons'. Hij bewijst dat in de bevrijding van zijn volk uit de macht van de zonde. God zelf komt zijn Israël vrijmaken van al zijn ongerechtigheden.

En Hij is blijvend met ons. Jezus zei het zelf. Ook nu is een verwijzing naar het laatste woord van Matteüs boek op zijn plaats.

"En houd dit voor ogen: ik ben met jullie, alle dagen, tot aan de voltooiing van deze wereld."

Ik ben met U. Ik, want God is met ons. Immanuël is Hij.

Ik heb nog een letter uit het kerstalfabet: de **I**.

"I is Immanuël, ook een naam van Gods Zoon.

God is bij de mensen. Hij verliet zijn troon.

Ook is Hij hier door zijn Heilige Geest.

En zegt tot ons allen: "Weest niet bevreesd."

Jozef, lees maar in je Bijbel. Hoor wat God zelf heeft gezegd. En neem je plaats in bij de geboorte van Jezus Christus.

Zo spreekt God ook tegen ons. Immanuël werd ook voor ons geboren. Hij bevrijdt ook ons van onze zonden en maakt ons vrij voor God. Vrij van schuld. Vrij om God te dienen als zijn eigen volk.

5. Dienaar van God.

Dromen zijn bedrog, zeggen wij van onze huis-, tuin- en keukendromen. Dat geldt beslist niet van de droom van Jozef, waarvan Matteüs vertelt in onze tekst. Evenmin van de dromen waarvan in hoofdstuk 2 sprake is.

De droom is in de Bijbel één van de middelen waardoor God zich aan mensen bekendmaakt. Het brengt ons in de sfeer van de profetie. God spreekt soms rechtstreeks tot zijn knechten de profeten. Hij laat zijn stem horen in hun oren en in hun geest. Maar Hij openbaart zich ook via dromen. Dat heeft Hij al door Mozes tegen het volk Israël gezegd.

Zo doet Hij dat hier ook bij Jozef, als de engel hem verschijnt met de boodschap van God. Maar ook hier houdt God zich aan zijn eigen regel, dat dromen en

openbaringen in overeenstemming moeten zijn met het gesproken en geschreven woord van God. Want God spreekt zichzelf nooit tegen. Hij blijkt betrouwbaar. Zijn woord blijkt geloofwaardig. Ook voor Jozef en Maria.

Matteüs vertelt:

"Jozef werd wakker en deed wat de engel van de Heer hem had opgedragen: hij nam haar bij zich als zijn vrouw."

Jozef heeft de opdracht van God begrepen. En hij gehoorzaamt de Heer. Daarin betoont hij zich een trouwe dienaar van God.

Hij luistert in geloof naar God en doet wat God zegt. Een echte zoon van David dus ook. David was immers de man naar Gods hart. Een rechtschapen mens, die zijn hart erop gezet had de wil van de Heer te doen. Ondanks zijn zonden en gebreken.

Die geest van David keert terug in Jozef, de rechtschapen man van Maria. Nee, dat is niet zijn verdienste. God kiest hem ook niet uit omdat hij zo goed is en de heilige Jozef genoemd kan worden, Sint Jozef.

Nee, het is het welbehagen van God in zijn leven. De Heilige Geest zelf bewerkt, dat Jozef gelooft en zijn huwelijk ter beschikking stelt aan God. Hij laat zich in geloof zijn plaats wijzen bij de geboorte van Jezus Christus. God zet Hem op zijn plaats. Hij neemt die plaats gelovig en gehoorzaam in.

Zijn geloof blijkt even groot als dat van zijn vrouw Maria. Die zei als antwoord op de boodschap van Gabriël:

"De Heer wil ik dienen: laat er met mij gebeuren wat u hebt gezegd." (Lucas 1:38)

Zulke woorden lezen we niet van Jozef. Maar wel lezen we van daden, die daarmee in overeenstemming zijn. Jozef is geen man van veel woorden. Wel van de gelovige daad. Hij loopt niet voor zijn taak weg. Hij neemt Maria bij zich in huis. Hij spreidt zijn vleugels over haar en haar kind uit, zoals een trouw echtgenoot betaamt. Hij doet dat in geloof en vertrouwen op de Heer.

Hij respecteert ondertussen ook, dat Maria's kind in haar schoot gekomen is door de kracht van God de Heilige Geest.

Want Jozef wacht met het bekennen van zijn vrouw tot na de geboorte van haar eerstgeboren Zoon. Pas nadien heeft hij geslachtsgemeenschap met Maria. En uit dat huwelijk worden nadien ook kinderen geboren. In de evangeliën vinden we een aantal namen van broers van Jezus. Jezus is Maria's eerstgeboren Zoon. Gewoon de eerste in een rij. Zoals zoveel kinderen dat zijn, jongens of meisjes. Niets bijzonders. Hij werd één van ons.

Maar toch deze Zoon van Maria, die door Jozef erfgenaam is van Davids troon, is bijzonder door zijn naam, die Gods program inhoudt. Gods program voor de verlossing van zijn volk. Jezus moet hij heten.

Jozef geeft hem die naam, die zijn hemelse Vader voor Hem heeft gekozen. Jozef mag een priesterlijke Jezus indragen in het koninklijk huis van David. In geloof. De afgehouden stronk van Isaï leert verlost te worden door geloof alleen. In dat geloof is Jozef, samen met Maria, ook onze voorganger. Het geloof in Jezus Christus, naar waarheid Immanuël. God met ons.

Amen